

**HE 149/2024 vp Hallituksen esitys
eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain
muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi**

Kuuleminen Hallintovaliokunta 12.11.2024

**Jari Saarinen toimialajohtaja,
LT, erikoislääkäri, TtM terveystaloustiede
Yleisten palveluiden toimiala (Kuopion yliopistollinen sairaala,
perusterveydenhuolto ja työikäisten sosiaalipalvelut)**

Itsehallinto

”Laki hyvinvointialueesta mukaan hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen. ”

Hyvinvointialue ei voi ottaa järjestääkseen toimintaa mikä nimenomaan yksityiskohtaisesti paikkakuntarajauksin kielletään lailla.

Toteutuuko itsehallinto ?

Nyt käsiteltävässä lakiesityksessä lailla tullaan rajoittamaan mahdollisuutta järjestää ympärivuorokautisia päivystyspalveluita hyvinvointialueen sisällä sekä siinä rajoitetaan mahdollisuutta hakea päivystämisen järjestämiseen poikkeuslupaa.

Pohjois-Savon hyvinvointialue ja itsehallinto

- Pohjois-Savon hyvinvointialue katsoo, että perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivystyksen järjestämisen tulisi kuulua hyvinvointialueiden itsehallinnon piiriin, eikä yksittäisistä päivystyspaikkakunnista tulisi päättää laissa.
- Päivystyksen järjestämisestä, erityisesti perusterveydenhuollon osalta, hyvinvointialueella tulisi olla mahdollisuus itse päättää siitä osana palvelujärjestelmäänsä ja -verkkoaan huomioiden alueen tarpeet ja taloudelliset edellytykset.
 - Tämä mahdollistaisi hyvinvointialueiden kyvyn reagoida nopeasti mahdollisiin palvelutarpeen muutoksiin.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluverkko ja –järjestelmä uudistus

- UUDISTUSREFORMIT R1- R5
- 17.6.2024 Aluevaltuuston päätös
 - **R1. Vastaan-ottotoiminnan ja alueellisen erikoissairaanhoidon sekä aikuissosiaalityön uudistus**
 - **R2. Osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus**
- Ennen palveluverkon ja sen järjestämissisällön poliittista päätöksentekoa
 - **laaja osallistaminen ja kuuleminen hyvinvointialueensa asukkaille, kunnille ja yhteiskumppaneille päättäessään palveluverkostaan ja sen järjestämissisällöistä**
 - **Vaikutus muotoutuvaan palveluverkkoon ja -järjestelmään**

Pohjois-Savon hyvinvointialue

- Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on ollut erittäin tärkeää saavutettavuuden ja alueen asukkaiden tasavertaisuuden vuoksi ylläpitää perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautista päivystystä lisäalassa ja Varkaudessa.
- Pohjois-Savon hyvinvointialue esittää, että uudessa laissa tulisi edelleenkin olla Pohjois-Savon hyvinvointialueen osalta mahdollista tuottaa perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautista päivystystä Kuopion lisäksi lisäalassa ja Varkaudessa.
- Mikäli yllä oleva lisäalmen ja Varkauden lisääminen ei onnistu paikkakuntalistaukseen pysyvämpänä ratkaisuna, niin uudessakin laissa tulisi silloin säilyttää mahdollisuus perustellun poikkeusluvan hakemiseen ja saamiseen sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Mikäli ympärivuorokautista päivystystä ei pystyisi pitämään Varkaudessa ja Iisalmessa

- aiheutuu siitä muutospainetta 17.6.2024 aluevaltuustossa hyväksyttyyn palvelujärjestelmäuudistukseen operatiivisten toimintojen osalta.
Palvelujärjestelmäuudistuksessa Iisalmessa ja Varkaudessa toimivat laajan palvelun terveyskeskukset ja niihin on sijoitettu myös suuret vuodeosastohoitoyksiköt.
- hyvinvointialueen kuitenkin turvata Iisalmen ja Varkauden toimipisteiden vuodeosastojen ja ko. alueiden liikkuvan sairaalan ja ensihoitopalvelujen toiminta ja näin varmistaa ympärivuorokautinen lääkärin saatavuus näihin tehtäviin molemmissa toimipisteissä.

Iisalmen ja Varkauden yöpääivystysten kustannukset ja säätöpotentiaali

Säästöpotentiaali (hallituksen esityksessä 1.9 milj€)

- Iisalmen ja Varkauden yöaikainen päivystystoiminta loppuu kokonaisuudessaan ajalla 22.00 – (7)8.00
 - Säästöpotentiaali omien laskelmien mukaan n. 1 600 000 – 1 800 000 €/vuosi

Päivystyksessä ei ole yöaikana hoitajia

- Lääkäri ei ole paikalla yöaikana
- Kuvantamisen varallaolo yöaikana loppuu
- Iisalmen ja Varkauden nykyisen osastoprofiilin ylläpitäminen ei ole mahdollista yöaikaisen lähilääkärituen puuttuessa.

Realistinen säästöpotentiaali

- Iisalmen ja Varkauden yöaikainen päivystyksiköt sulkeutuvat öisin ajalla 22.00 – (7)8.00
 - Säästöpotentiaali n. 700 000 – 900 000 €/vuosi
- Päivystyksessä ei ole yöaikana hoitajia
- Kuvantamisen varallaolo yöaikana loppuu
- Lääkäri jatkaa edelleen yöaikaista työskentelyä
 - Vastaa yöllä osastojen ja liikkuvan sairaalan toiminnoista
 - Tarvittaessa jalkautuu liikkuvien sairaalapalveluiden ja/tai ensihoidon tueksi kentälle arvioimaan potilaiden hoidon ja hoitopaikan tarvetta.
 - Potilaita voidaan ottaa alueen osastoille lääkärin harkinnan mukaan ilman diagnostisia tutkimuksia yöaikana vaan ne voidaan ohjelmoida aamuksi.
 - Lääkäreiden palkkakustannukset yhteensä arvioituna 60 000 – 70 000 € /vuosi nykytasoa alhaisemmat, koska suoritekorvauksia (vrt. nykyinen päivystystoiminta) ei makseta.
 - Nykyinen osastoprofiili on mahdollista säilyttää Iisalmissa ja Varkaudessa lääkärituen ollessa käytettävissä.
- Säästöt tulisivat tästäkin todennäköisesti supistumaan, kun huomioidaan riski ilta- ja yöajan palvelujen keskittymisestä epätarkoituksenmukaisella tavalla.
- Ensihoidon lisäkustannusnousu

Kunnat, yhteistyökumppanit ja hyvinvointialueen asukkaat näillä alueilla

- Pohjois-Savon alueella kunnat, kaupungit, maakuntaliitto ja yksittäiset aktiiviset ryhmät (mm Iisalmen kaupunki, Joroisten kunta, Varkauden kaupunki, Pohjois-Savon liitto, Tehyn Varkauden ammattiosasto ry) ovat lausuneet lakiesityksen valmisteluvaiheessa.
 - Toive ympärivuorokautisen päivystyksen jatkumisesta Kuopion lisäksi Iisalmissa ja Varkaudessa
 - Huoli Iisalmen ja Varkauden alueiden asukkaiden yhdenvertaisuudesta ja näiden alueiden elinvoimaisuudesta sekä vientiyritysten henkilöstösaatavuudesta
- Kansalaismielipide
 - Kuntapoliitikot ja hyvinvointialueen asukkaat ovat paikallisessa mediassa tuoneet ilmi toivettaan lakiesityksen muuttamisesta ja ympärivuorokautisten päivystysten jatkumisesta.

Pohjois-Savon
hyvinvointialue